

Ringmærkeren fra Pandrup: »Jeg er født med en fugl i den ene hånd og en blomst i den anden«

På døren til William Carøe Aarestrup værksted, står der 'Ringenes herre'. Det er her, han har mærket 200.000 fugle hen over seks årtier. Som dreng fangede han fugle under æblekasser, og siden blev han en af verdens vigtigste fuglefangere

Danmark var det første land i verden, som begyndte at ringmærke fugle med et systematisk og videnskabeligt formål for øje.
Anders Rye Skjoldjensen

11. november 2020

For enden af en blind villavej i Pandrup, midt imellem Jammerbugtens disede og regntunge marker ligger et hus, hvor fuglenes sang lyder lidt højere end så mange andre steder.

Fuglenes sang er et minde om bedre tider, om dengang landmændene sprøjtede mindre, og der var større artsdiversitet i den danske natur. Det mener den 88-årige fugleentusiast og ringmærker William Carøe Aarestrup, der med 200.000 registrerede fugle på cv'et, er den person i verden, som har ringmærket flest individer.

Villaen i Pandrup emmer af det liv, William Carøe Aarestrup har levet. Et liv dedikeret til fuglenes tarv. Han kan genkende næste alle Danmarks fugle alene på sangen og spotte en bestemt art på lang afstand. Han har levet et helt liv i det fri, set fugle komme og set dem forsvinde igen. Nogle af dem for bestandig. Og derfor vil William Carøe Aarestrup have, at vi vågner op, før det er for sent.

Fuglenes sang om morgenen

Halvdelen af William Carøe Aarestrup og hans kone Agnis' have er køkkenhave, den anden halvdel er fyldt med fælder, hvor William Carøe Aarestrup fange de fugle, han ringmærker. Mellem fælderne går junglehøns fra Sri Lanka og pryddænder importeret fra forskellige kontinenter rundt. En flok hvide brevduer kredser omkring huset.

Det var netop duerne, som vakte William Carøe Aarestrups interesse for fugle.

Over en kop kaffe og et stykke kringle, som Agnis serverer i husets udestue, fortæller William Carøe Aarestrup:

»Alle mine fætre var bidt af duer. Det havde vi sammen. Det var det første fugleværk, som jeg fangede. Men det var også bare fuglenes sang om morgenen. Sådan startede det også. Med fuglenes sang om morgenen.«

William Carøe Aarestrup var ikke nogen helt almindelig dreng. Det indrømmer han. Når alle de andre børn gik til det lokale marked omkring Pandrup, gik han ud på markerne for at fange fugle eller ned til åen for at fiske.

»Jeg siger altid selv, at jeg er født med en fugl i den ene hånd og en blomst i den anden. Naturen har altid været vigtig for mig. Den giver mig et pift,« som han formulerer det.

Villaen i Pandrup emmer af det liv, William Carøe Aarestrup har levet. Et liv dedikeret til fuglenes tarv.

Foto: Anders Rye Skjoldjensen

Storkefangeren fra Viborg

Efter en periode som gartner i Sverige og en tur i Søværnet flyttede William Carøe Aarestrup tilbage til Pandrup, hvor han gik ind i sin fars skorstensfejervirksomhed. Her dækkede han et stort område, fra Løkken til Limfjorden. Det var ideelt som fugleentusiast, og det var i den periode, han for alvor begyndte at ringmærke.

Danmark var det første land i verden, som begyndte at ringmærke fugle med et systematisk og videnskabeligt formål for øje. Det var den danske katedralskolelærer og ornitolog Hans Christian Cornelius Mortensen, som i 1899 igangsatte ringmærkningen. Han var kendt for at kravle rundt på Viborgs tage og ringmærke storke.

Formålet var at få viden om fuglenes trækruter, levealder og dødsårsager. I dag, hvor klimaet ændrer sig, giver det også værdifuld information om en bestands størrelse.

Det var en af Hans Christian Cornelius Mortensens elever, Peter Skovgaard, som fik William Carøe Aarestrup overtalt til at indgå i hans omfattende netværk af ringmærkere.

Man kan fange fuglene på mange måder, fortæller William Carøe Aarestrup. Han har gjort det med net sat op i et krat. Dem skal man tjekke en gang timen. Og han kender ringmærkere, der har anvendt raketnet for at fange store fugle som svaner. Her er der monteret små raketter i bunden af nettet, som man antænder ved hjælp af en bilmotor.

I dag fanger han dog kun fuglene i sin have i små bure, hvor han lokker dem til med brød eller æbler alt efter arten.

Jeg har spurgt William Carøe Aarestrup, om han kan tage mig med hen til et sted i naturen, som betyder meget for ham. Desværre bærer benene ikke så godt længere, så han beskriver det for mig i stedet.

Som skorstensfejer kom William Carøe Aarestrup vidt omkring, og han kunne have net stående mange forskellige steder. Det har givet ham et specielt forhold til den nordjyske natur:

»Jeg holder meget af klitterne, marehalmen og de flade marker, hvor jeg har brugt så megen tid. Men jeg har brugt mest tid i et krat lidt uden for byen ved det gamle

teglværk. Det er mit specielle sted. Her har de tidligere gravet ler op, og fuglene elsker det. Der havde jeg ofte fire-fem net sat op. Men det er slut nu. Jeg er blevet for gammel, og nu fanger jeg kun i haven. Det er nok for mig. Men jeg tænker tit på det sted.«

Man kan fange fuglene på mange måder, fortæller William Carøe Aarestrup. Han har gjort det med net sat op i et krat. Dem skal man tjekke en gang timen.

Foto: Anders Rye Skjoldjensen

En feber

William Carøe Aarestrup er en ærlig og åben nordjyde, der brummer afsted på sin lokale dialekt. Han er ikke bleg for at tale om de konsekvenser, hans store interesse for fugle og naturen har haft for hans ægteskab:

»Min kone, Agnis, har skullet stå model til meget. Det har givet konflikter. Jeg har haft svært ved at styre mig. Det er en slags feber. Jeg skulle jo ud og tjekke mine fælder, selv om vi havde gæster eller skulle på familiebesøg. En fugl må kun hænge i nettet i en halv time. Det blev en belastning. Jeg blev kendt i lokalområdet, og folk kom myldrende til, og de gik sjældent hurtigt igen. Vi talte ikke om andet end fugle. Det har været svært for hende, men jeg var bidt af det. Jeg har da tit tænkt over, om det var for meget, men min kone og jeg holder jo sammen endnu, og det er jeg glad for.«

Det er ikke bare i ægteskabet, at den store interesse for fugle har været kilde til konflikter. William Carøe Aarestrup fortæller, at fuglefængere, som han kalder ringmærkerne, er et konkurrenceorienteret folkefærd. Mange har været misundelige over hans evner:

»Alle har ikke altid kunne lide, at jeg fangede så meget. Tidligere gav det mig en sejrslølelse, at jeg var så god til at ringmærke, men jeg kan ikke bruge den følelse til noget i dag. Når man har mærket 200.000 fugle, så må det være nok. Jeg har mine fælder i haven, og det er rigeligt.«

Til sammenligning fangede ringmærkningens danske pioner, Hans Christian Cornelius Mortensen, kun omkring 6.000 fugle. Det er svimlende at tænke på, hvor lang tid og hvor meget energi William Carøe Aarestrup har lagt i arbejdet.

William Carøe Aarestrup mener, at vi burde have været meget mere vågne. Det er fint, at folk laver bosteder til insekter nu, men det er alt for sent, siger han.

Foto: Anders Rye Skjoldjensen

Det meste er ødelagt

Nu er han bekymret for fremtiden. Et områdes fuglebestand er en god indikator for miljøets tilstand. I 1960'erne blev den amerikanske biolog Rachel Carson kendt for

sin bog *Silent Spring*, der handler om masseuddøen blandt amerikanske fugle som følge af landbrugets brug af sprøjtemidler for at bekæmpe insekter og sygdomme. Rachel Carson mente, at vi skal drive vores landbrug med omtanke for biodiversiteten. Det mener William Carøe Aarestrup, at vi har været meget dårlige til.

Jeg spørger ham til, hvad vi skal gøre for vores natur i fremtiden:

»Jeg mener, at vi burde have været meget mere vågne. Det er fint, at folk laver bosteder til insekter nu, men det er alt for sent. Vi skulle havde bremset forureningen, og jeg mener helt klart, at landmændene har sprøjtet vores natur i stykker. Det er jeg ikke i tvivl om.«

Han har ikke meget håb for fremtiden: »Jeg tror, at det meste er ødelagt. Det er ikke skønt at tænke på den måde. Men sådan er det. Der er stille i skoven, når man går nu. Jeg kan se det på fuglemængden. Der har aldrig være så få fugle. Gråspurven er jo nærmest væk. Der er noget helt galt. Det er vitterligt et tab for os. Det gør mig ked af det. Jeg kan kun gentage, at jeg synes, det er godt, at folk er vågnet op, men jeg tror stadig, at det er for sent.«

Det er med sorg i stemmen, at han konstaterer den nuværende tilstand. Men han har ikke fortrudt, at han har viet sit liv til fuglene. Han har altid været sikker på fuglene, på Pandrup, på at bo her ved Jammerbugtens flade marker:

»Jeg har aldrig følt mig for gammel til det. Jeg har stadig duer på loftet, selv om jeg er næsten 90 år. Jeg bliver nødt til det. Jeg bliver ved med det. Det er mit liv. Simpelthen.«

Med de ord følger han mig ud i sin store have. Han går fløjtende, syngende og viser mig en fælde, der er gået seks grøniriskere i. Den lille gul-grønne finke er William Carøe Aarestrup yndlingsfugl, og med nænsom hånd genner han dem ind i et lidt mindre bur, som han tager med hen til sit værksted.

På døren står der »Ringenes herre«. Det er her, han har mærket 200.000 fugle hen over seks årtier. Han trækker metalringene af en lang snor, og holder en fugl fast i sin store næve. Forsigtig fæstner han ringen om benet, noterer tallet på ringen og kønnet på grønirirken. Så slipper han den, og den flyver op og ud over de våde forårsgrønne marker.

William Carøe Aarestrup har ikke meget håb for fremtiden. Han kan se det på fuglemængden. Der er stille i skoven.

Foto: Anders Rye Skjoldjensen